

Hospodinove slávnosti 3

Viete, že po dvoch dňoch bude Veľká noc, a Syn človeka sa vydáva ta, aby bol ukrižovaný.

Matúš 26:2

A po dvoch dňoch bola Veľká noc a čas nekvasených chlebov. A najvyšší kňazi a zákonníci hľadali spôsob, ako by ho chytili ľstou a zabili.

Marek 14:1

V tejto časti sa budeme venovať hlavne dvom otázkam: Kedy (v ktorý deň) bol Ježiš Kristus ukrižovaný? Prečo bol ukrižovaný, keď židovský spôsob vykonania rozsudku smrti bol ukameňovanie?

Najvyšší kňazi ako i farizeji sa už po vzkriesení Lazara rozhodli, že Ježiša zabijú (Ján 11:49-51) a vydali rozkaz, aby im ľudia oznámili, kde je Ježiš, aby ho chytili (Ján 11:57). Najprv sa snažili nachytať Ježiša chytrými otázkami (Matúš 22:15), ale to sa im nepodarilo („...ani sa ho viacej od toho dňa nikto neopovážil opytovať“ – Matúš 22:46; Lukáš 19:47-48), a pretože nemali nič proti nemu, nemohli ho legálne obžalovať. Šesť dní pred Veľkou nocou prišiel Ježiš do Betánie aj so svojimi učeníkmi (Ján 12:1) a smeroval do Jeruzalema na sviatok (Ján 12:12). Priblížil sa Sviatok nekvasených chlebov, keď zabíjavalí baránka (Marek 14:12). Prenesme sa do tohto obdobia, a to dva dni pred tento sviatok.

Sú dva dni pred Paschou a Sviatkom nekvasených chlebov, je teda streda. Ježiš vyučuje svojich učeníkov a zástupy: „A cez deň učieval v chráme a na noc chodieval von a nocúval na vrchu, zvanom Olivovom. A všetok ľud prichádzal na úsvite k nemu do chrámu počúvať ho.“ (Lukáš 21:37-38; Matúš 23:1-25:46). Na záver svojho vyučovania predpovedá svoju smrť a oznamuje dátum a spôsob svojej smrti (Matúš 26:1-2)! Sanhedrin súbežne s týmto a v závere toho istého dňa (v stredu) má poradu, ako sa zbaviť Ježiša. Matúš tieto dve skutočnosti uvádza súčasne, akoby jedným dychom (Matúš 26:1-5):

„A stalo sa, keď dokončil Ježiš všetky tieto reči, že povedal svojim učeníkom:

Viete, že po dvoch dňoch bude Veľká noc (Pascha), a Syn človeka sa vydáva ta, aby bol ukrižovaný.

□

Vtedy sa zišli najvyšší kňazi, zákonníci a starší ľudu do dvorany najvyššieho kňaza, zvaného Kaifáša, a uradili sa, aby lapili Ježiša ľstou a zabili, ale hovorili: „Nie na sviatok, aby nepovstala vzbuza medzi ľudom.“

Tak píše aj Marek 14:1-2:

„A po dvoch dňoch bola Veľká noc (Pascha) a čas nekvasených chlebov. A najvyšší kňazi a zákonníci hľadali spôsob, ako by ho chytili ľstou a zabili. Ale hovorili: ‚Nie na sviatok, aby snád nebola vzburá ľudu.‘“

Ježiš vyučuje, uzdravuje a koná zázraky. Čím ďalej, tým viac ľudí v neho verí a pridávajú sa k nemu, nasledujú ho. Najvyšší kňazi, zákoníci a farizeji sú z toho nespokojní a už sa rozhodli čím skôr sa ho zbaviť.

Texty Matúš 26:1-5 a Marek 14:1-2 odkrývajú, ako dva dni pred sviatkom Paschy najvyšší kňazi, zákoníci a farizeji rozmýšľajú. Majú totižto problém: Nepodarilo sa im prichytiť Ježiša v reči a obžalovať ho – nemohli a nevedeli nájsť nič proti nemu a už je dva dni pred sviatkom. Vedia (pochopili), že ho nemôžu odstrániť legálnym spôsobom a na stretnutí Sanhedrinu večer dva dni pred Paschou im je jasné, že legálny spôsob už neprichádza do úvahy. Vo svojich zákonoch mali totižto zakotvené, že rozsudok smrti sa nemohol vykonať v deň, v ktorom bol vyneseny – po vynesení rozsudku smrti podľa židovského zákona bolo nutné počkať jeden deň, a až potom bolo možné trest smrti vykonať – a toto už nestíhali, aj keby ho uväznili v najbližších hodinách. Čas bol proti nim, lebo popravu nechceli uskutočniť počas sviatku, lebo sa báli vzbury ľudu. Preto večer dva dni pred sviatkom už rozmýšľajú, ako chytiť Ježiša a zabiť ho ľstou. Oba spomínané texty to zhodne odhaľujú. Neuvažujú len o chytení Ježiša, ale rovno o jeho smrti – vopred v pláne majú nielen, aby ho chytili, ale aj zabili. Pretože sa im nepodarilo chytiť Ježiša v reči chytrými otázkami, nemajú už čas, a ak má byť Ježiš zabitý, môžu to dosiahnuť už len chytrosťou a ľstou, lebo inak sa celý proces pretiahne aj na sviatky: preto to úzke spojenie medzi „chytrosťou“ a „nie počas sviatku“.

Tieto slová rovnako znamenajú, že v pláne majú zámer zabiť Ježiša nie cez normálnym

legálnym procesom, pretože ten by musel prebiehať počas sviatkov, lebo už je streda (dva dni pred sviatkami). Sanhedrin bol už neodvolateľne rozhodnutý zbaviť sa Ježiša, zabiť ho a teraz (v tento stredajší večer) už rozmýšľajú len nad spôsobom Ježišovej smrti. Píše tak aj Lukáš:

„A blížil sa sviatok nekvasených chlebov, zvaný Pascha, to jest Veľká noc. A najvyšší kňazi a zákonníci hľadali spôsob, ako by ho zabili, lebo sa báli ľudu.“ (Lukáš 22:1-2).

Najvyšší kňazi a zákoníci hľadali už len spôsob, ako sa zbaviť Ježiša. O jeho zabití sa už boli uradili vopred (predtým) a bez súdneho procesu. V tomto texte Lukáša sa nespomína uväznenie Ježiša, čo by malo byť v prípade legálneho procesu, ale len jeho zabitie. Problém mali teda v tom, že sviatky sú už tu, a preto riešenie hľadajú už len v spôsobe vykonania popravy. Spôsob mal spočívať v chytrosti a ľsti.

Do konania najvyšších kňazov a starších vstúpil Judáš. Judáš sa s nimi už bol skontaktoval v deň, keď Marta pomazala Ježiša nardovou masťou (Ján 12:1+3; Marek 14:10). To bolo šesť dní pred Paschou a bolo to v sobotu. Podľa J. van Bruggena (pozri citáciu za článkom) Matúš, Marek a Lukáš zhodne uvádzajú, že v stredu večer sa Judáš od učeníkov odpojil a odišiel k najvyšším kňazom, aby im zradil Ježiša (Matúš 26:14-16; Marek 14:10-11; Lukáš 22:3-6). Jednania s Judášom dobre zapadali do plánu Sanhedrinu, ale podstané v ich pláne bolo, že chceli Ježiša zabiť: 1. chytrosťou a ľstou a 2. nie na sviatok. Tieto dva momenty určovali stratégiu Sanhedrinu. Judáš zradil Pána Ježiša a nepochybne zohral úlohu pri jeho chytení a zatknutí, ale plán a zámer hlavných kňazov a starších bol postavený na tom, aby Ježiša zabili chytrosťou a ľstou.

Ak by najvyšší kňazi a starší boli zajali Ježiša v stredu, boli by ho mohli popraviť vo štvrtok ráno (dopoludnia 14. nisana). Streda je však na konci – aj sa pominula a oni Ježiša nemali zajatého, a tak sa dostali do slepej uličky. Ak by Ježiš bol zajatý vo štvrtok (14. nisana), mohol by byť postavený pred súd najskôr až po sobote, lebo len jedna noc (nie viac) mohla byť medzi vynesení rozsudku a jeho vykonaním. Vykonanie rozsudku neprichádzalo do úvahy 15. nisana, ktorý bol sviatočným dňom a ani v sobotu – preto vôbec nič nemohli urobiť vo štvrtok. Streda, posledný deň, v ktorý bolo možné Ježiša podrobiť legálnemu súdnemu procesu, sa už práve pominula. Mohli síce Ježiša posadiť do väzenia, ale súdny proces by musel čakať niekoľko dní a výkon trestu ešte jeden ďalší deň. Preto sa rozhodli pre zmenu v zaužívanom právnom postupe a prišli s plánom zabiť Ježiša chytrosťou.

Chod piatkových udalostí (15. nisana) odhaľuje, že stratégia bola zmenená zo súdneho procesu vykonaného Sanhedrinom na odsúdenie rímskym prokurátorom. Prokurátor môže urobiť to, čo židovským vodcom vzhľadom na ich zákony a tradíciu nie je dovolené. Zmena v type súdneho procesu mala poskytnúť spôsob, ktorým mal byť Ježiš zabitý. Nemalo to byť ukameňovaním (židovský spôsob vykonania rozsudku smrti), ale ukrižovaním (rímsky spôsob).

Teraz môžeme rozumieť tomu, o čom, a prečo Matúš hovorí jedným dychom: 1. Ježiš predpovedal priblíženie sa ukrižovania a jeho dátum (Matúš 26:1-2) a 2. súčasné plánovanie Sanhedrinu zajať a zabiť Ježiša chytrosťou (Matúš 26:3-5).

Ako ukázali udalosti piatku 15. nisana, ich zámer zabiť Ježiša chytrosťou, a to rukami rímskeho prokurátora a rímskych vojakov, sa im podaril. 15. nisana bol sviatok (bol 1. deň nekvasených

chlebov a slávnostné zhromaždenie) už nebol podstatný, lebo konali Rimania a nie Židia. Boli to Rimania, ktorí vykonali odsúdenie na smrť a ukrižovanie – neboli to Židia (Matúš 27:26).

Ježiš Kristus bol ukrižovaný podľa židovského počítania denného času o 3. hodine dňa v piatok 15. nisana (podľa nášho dnešného počítania času o 9. hodine v piatok dopoludnia). Zomrel (vypustil dušu) o 9. hodine dňa – podľa nášho počítania času to bolo o 15. hodine (Matúš 27:46+50; Marek 15:34+37).

Do hrobu bol vložený (pochovaný) ešte v piatok večer a vstal (bol vzkriesený) v nedeľu ráno. Vstal tak, ako predpovedal: Vstal na tretí deň. V hrobe bol tri dni – podľa židovského počítania sa aj časť dňa počítala za celý deň (preto sa uvádzajú tri dni).

Pán Ježiš Kristus vstal v nedeľu, v prvý deň týždňa po paschálnej sobote. Na tento deň v Izraeli pripadala Slávnosť prvého snopu (3. Mojžišova 23:9-14). Táto slávnosť (prvý snop = prvotina) má symbolický význam, ktorý je vysvetlený v 1. Korintským 15. kapitole (pozrite hlavne verš 20): „No, ale Kristus vstal z mŕtvych, prvotina tých, ktorí zosnuli.“

Poznámka autora: Článok bol spracovaný s prihliadnutím k publikácii „Jakob van Bruggen: Christ on earth: the Gospel narratives as history, Grand Rapids, Mich.: Baker Books, c1998, pp. 242-250.“